

Izveštaj o Anketi o radnim uvjetima AV prevoditelja u Hrvatskoj provedenoj u studenome i prosincu 2021.

Autor: dr. sc. Kristijan Nikolić

Odsjek za anglistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Društvo hrvatskih audiovizualnih prevoditelja (DHAP)

1. Razlozi provođenja istraživanja

Hrvatsko društvo audiovizualnih prevoditelja (DHAP), u suradnji s Odsjekom za anglistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, provelo je ovo istraživanje u studenom i prosincu 2021. godine s ciljem utvrđivanja uvjeta rada audiovizualnih prevoditelja u Hrvatskoj. To smo učinili iz nekoliko razloga.

Prvo, među hrvatskim audiovizualnim prevoditeljima vlada percepcija da se radni uvjeti pogoršavaju, dok konkretni podaci dosad nisu prikupljeni.

Drugo, postojala su razna nagađanja o broju prevoditelja koji u Hrvatskoj rade kao audiovizualni prevoditelji, a prema nekim pretpostavkama taj se broj penjao do čak petsto. Treće, DHAP je član AVTE-a, federacije europskih nacionalnih udruženja audiovizualnih prevoditelja. Ovo izvješće pridonijet će AVTE-ovu cilju provođenja nacionalnih istraživanja te vrste diljem Europe, kao i provođenju zajedničkog istraživanja na europskoj razni.

2. Istraživačka pitanja:

Na temelju razloga zbog kojih je anketa provedena, postavili smo sljedeća istraživačka pitanja:

Koliko je u Hrvatskoj audiovizualnih prevoditelja?

Mogu li ti prevoditelji zarađivati za život kao audiovizualni prevoditelji?

Koji je njihov pravni status?

Kako vide budućnost struke i planiraju li u njoj ostati dugoročno?

3. Hipoteze

Dvije glavne hipoteze ovog istraživanja bile su:

H1: U Hrvatskoj radi otprilike 500 audiovizualnih prevoditelja.

H2: AV-prevoditelji u Hrvatskoj ne uspijevaju zaraditi dovoljno za život.

4. Metodologija

Istraživanje je provedeno putem Google Formsa između 16. studenog i 6. prosinca (u razdoblju od tri tjedna). Istraživanje je distribuirano putem DHAP-ovih stranica na društvenim mrežama, poput Facebooka (s više od tisuću pratitelja) i LinkedIna, kao i putem društvenih mreža sličnih udruuga, poput Facebooka Društva hrvatskih književnih prevodilaca (DHKP-a) koji ima preko 2800 pratitelja. Istraživanje je distribuirano i putem Facebook-grupe "Prevoditelji" koja ima više od 4000 pratitelja. Na anketu je odgovorilo 111-ero prevoditelja.

5. Rezultati ankete

5.1. Dob i spol

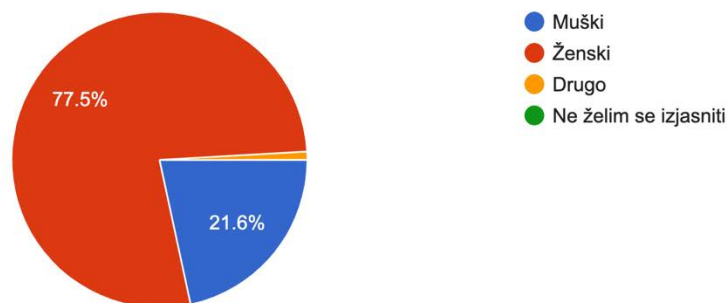
Prvo su prikupljeni demografski podaci o spolu i dobi sudionika. Među sudionicima najviše je bilo žena, 77,5%, dok je muških sudionika bilo 21,6%. Jedan sudionik odabrao je opciju „drugo“ za svoj spol, odnosno rod. Distribucija među spolovima bila je očekivana jer potvrđuje opća očekivanja da su većina prevoditelja žene. Kad je riječ o dobi sudionika, većina je bila u dobi između 29 i 48 godina (72 %). Petnaest sudionika (13,5 %) bilo je u dobi između 18 i 28 godina, dok je 13 sudionika, ili nešto manje od 12%, bilo između 49 i 58 godina. Troje sudionika starije je od 59 godina.

Na grafičkim prikazima 1 i 2 prikazana je rodna i dobna raspodjela sudionika.

Grafički prikaz 1, rodna distribucija

Spol

111 responses

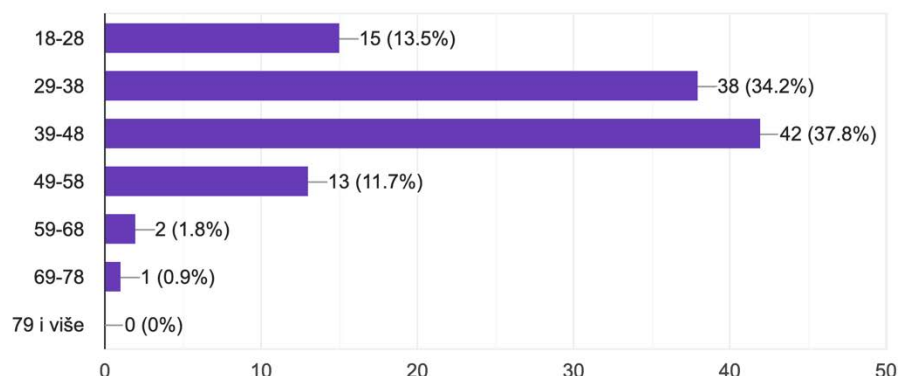
Izvor: anketa.

Grafički prikaz 2, distribucija sudionika po dobi

Dob

111 responses

Izvor: anketa.

5.2. Stupanj obrazovanja sudionika ankete

Potom smo željeli saznati stupanj obrazovanja sudionika. Naše istraživanje pokazuje da većina naših audiovizualnih prevoditelja, njih 85 %, ima završen diplomski studij jezika i/ili prevođenja, ili samo jezika. Gotovo deset posto sudionika ima završen studij iz nekog drugog područja, a nešto više od šest posto ima završen preddiplomski studij jezika i/ili prevođenja. Troje sudionika ima doktorat iz jezika i/ili prevođenja, dvoje sudionika nikada završilo studij jezika ili prevođenja. Jedan sudionik ima završenu srednju školu, drugi ima završen specijalistički studij usmenog prevođenja, a treći specijalistički studij prevođenja. Jedan sudionik ima višu stručnu spremu nevezanu za jezike. Grafički prikaz 3 prikazuje distribuciju stupnja obrazovanja sudionika ankete.

Grafički prikaz 3, stupanj obrazovanja sudionika.

Obrazovanje

111 responses

Izvor: anketa.

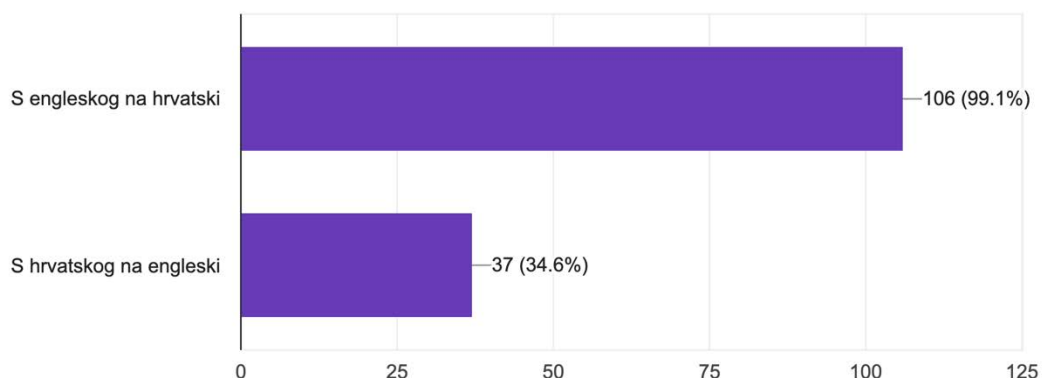
5.3. Jezici s kojih i na koje se prevodi

Poznato je da hrvatski audiovizualni prevoditelji uglavnom prevode s engleskoga na hrvatski jezik, ali željeli smo saznati koliko ih prevodi s hrvatskog na engleski, kao i koliko ih prevodi s i na druge jezike. Očekivano, anketa je pokazala da većina hrvatskih audiovizualnih prevoditelja prevodi s engleskog na hrvatski jezik, njih 106-ero od 111-ero (95 %), dok 37-ero sudionika prevodi i s hrvatskog na engleski jezik, kao što se vidi na grafičkom prikazu 4. u nastavku.

Grafički prikaz 4, Audiovizualni prevoditelji koji prevode s engleskog na hrvatski i hrvatskog na engleski

S kojih na koje jezike prevodite audiovizualne sadržaje? Ako prevodite s više jezika na više jezika, precizirajte to u sljedećem pitanju.

107 responses

Izvor: anketa.

Kad je riječ o ostalim jezičnim kombinacijama, anketa je pokazala da 34-ero sudionika prevodi s drugih i na druge jezike, dok petero uopće ne prevodi s engleskog jezika ili na engleski. Osmero sudionika prevodi s njemačkog na hrvatski jezik, a dvoje prevodi i u suprotnom smjeru. Isti broj sudionika prevodi s francuskoga na hrvatski, dok jedan od njih provodi i u suprotnom smjeru. Sedmero prevoditelja koji su sudjelovali u anketi prevodi sa španjolskog na hrvatski. Petero sudionika ankete prevodi s talijanskoga na hrvatski, a jedan od njih prevodi i u suprotnom smjeru. Četvero sudionika prevodi s portugalskoga, a jedan od njih prevodi i u suprotnom smjeru. Dvoje sudionika prevodi s turskog, a također dvoje prevodi s ruskog jezika. Po jedan sudionik prevodi sa sljedećih jezika: katalonskog, češkog, nizozemskog, rumunjskog, švedskog i ukrajinskoga.

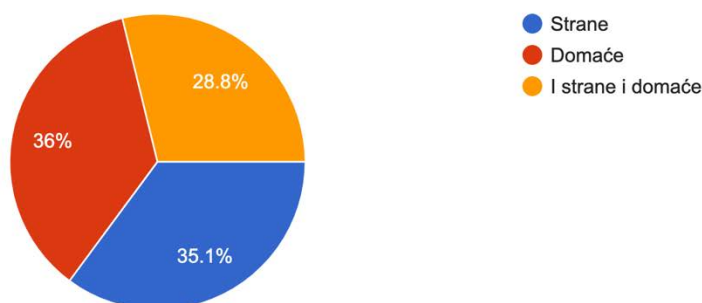
5.4. Hrvatski ili strani klijenti

Željeli smo saznati i koliko naših sudionika radi za hrvatske klijente, što može biti izravno s televizijskom kućom, poglavito s HRT-om, ili s hrvatskim agencijama koje stvaraju prijevode za razne televizijske kuće. Željeli smo saznati i koliko prevoditelja radi i za hrvatske i za strane klijente, odnosno isključivo za strane klijente. Pod stranim klijentima smatramo agencije, poput Deluxa, Iyuno SDI-ja, Plinta ili TVT-a i drugih, koji uglavnom nemaju urede u Hrvatskoj. Važno je napomenuti i da hrvatski klijenti mogu biti agencije u vlasništvu hrvatskih državljana i sa sjedištem u Hrvatskoj, uglavnom u Zagrebu, s izuzetkom Hrvatske radiotelevizije čija Služba za prijevode izravno angažira slobodne audiovizualne prevoditelje. Rezultati su pokazali da nešto više od 35 % sudionika radi isključivo za strane klijente, 36 % radi za hrvatske klijente, a nešto manje od 29 % radi za međunarodne i domaće klijente, kao što je prikazano na grafičkom prikazu 5 u nastavku:

Grafički prikaz 5, distribucija klijenata.

Radite li trenutno za strane ili domaće naručitelje?

111 responses

Izvor: anketa.

Zamolili smo sudionike da usporede hrvatske i strane klijente ako to žele. Na to su se odlučili gotovo svi sudionici koji rade i za hrvatske i za strane klijente, odnosno ukupno 29-ero od 32-je. Osamnaestero sudionika jasno je izjavilo da strani klijenti bolje plaćaju. Četiri prevoditelja istaknula su da strani klijenti plaćaju na vrijeme, što nije uvijek slučaj s hrvatskim klijentima.

Neki su također ustvrdili da za strane klijente rade u boljem softveru. Jedan sudionik istaknuo je da rad za hrvatske klijente znači stabilnu količinu posla. Evo nekih od detaljnijih odgovora.

Odgovor 1

Odnosi sa stranim naručiteljima puno su jasniji u pravnom smislu, a isplata redovita. Kod domaćih naručitelja neizvjesnost je velika, od pravnog okvira, koji podliježe individualnom tumačenju naručitelja, do isplata koje znaju kasniti mjesecima.

Odgovor 2

Strani naručitelji plaćaju na vrijeme (odmah idući mjesec), svoj softver za prevođenje ustupaju besplatno, i plaćaju dva do šest puta više od domaćih. Također sam imala znatno bolje iskustvo s količinom podrške, poslovnom pristojnošću i transparentnošću sa stranim naručiteljem, te usto moje ime stoji na kraju uratka kod stranog naručitelja (konkretno usporedba Mediatranslations - Iyuno).

Sljedeći odgovor je nešto drukčiji i jezično izravniji.

Odgovor 3

Ako izuzmem šačicu stranih agencija koje plaćaju mrvu više od kikirikija i Netflix koji jedini (iz mog iskustva) plaća *living wage*, isto sra***, drugo pakovanje. Jasno, nisu sve agencije jednake, ali sve odreda premalo plaćaju, sve imaju previše kratke rokove i gotovo sve zapošljavaju i nekvalificirane prevoditelje (u smislu stručnosti, ne akademskih kvalifikacija). Srećom, strani naručitelji najčešće plaćaju na vrijeme. Doduše, neki vole sve bankovne naknade svaliti na prevoditelja.

Odgovor 4

Strani bolje plaćaju. Lani bih rekao da su bolje organizirani. Od ove godine organizacija je užas, bilo da se radi o popularnim prijevodima za Netflix ili druge stvari.

5.5. Vrste ugovora

U sljedećem pitanju željeli smo saznati kakve ugovore prevoditelji potpisuju sa svojim klijentima. Većina prevoditelja koji su sudjelovali u anketi potpisuje autorski ugovor. Nešto manje od deset posto sudionika ankete potpisuje ugovor o djelu. Čak 18 % sudionika ankete ne potpisuje nikakav ugovor, a osam posto sudionika nije znalo odgovor na to pitanje. Preostali odgovori su varirali. Osmero sudionika izjavilo je da samo izdaje račune, dvoje sudionika izjavilo je da autorski ugovor potpisuje s domaćim klijentima i općenitiji ugovor o suradnji sa stranim naručiteljima.

5.6. Odricanje od prava

Željeli smo saznati i odriču li se audiovizualni prevoditelji svojih moralnih prava, poput prava na to da budu potpisani na prijevod i materijalnih prava poput tantijema za reprize. Nešto više od polovine sudionika ne odriče se moralnih prava, a gotovo 23,5 % ih se odriče, dok 12-ero sudionika nije znalo odgovoriti na to pitanje. Preostali sudionici ankete ustvrdili su da odricanje od moralnih prava ovisi o klijentu. Gotovo točno dvije trećine naših ispitanika odriče se svojih materijalnih prava, a nešto više od 24 % nije znalo odgovor na to pitanje. Samo su četiri sudionika potvrdila su da se ne odriču svojih materijalnih prava. Sedmero sudionika dalo je detaljnije odgovore, u kojima su uglavnom ustvrdili da to ovisi o klijentu, ili da rade za *streaming* servis, a jedna je sudionica ankete pojasnila: „Da, ne svojom voljom. Ugovorom sam lišena prava“.

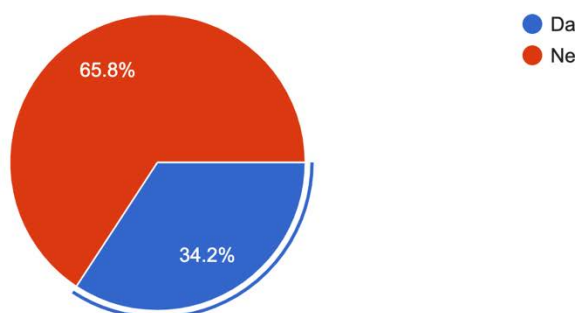
5.7. Članstvo u DHAP-u

Grafički prikaz 6 u nastavku ilustrira distribuciju sudionika ankete u odnosu na članstvo u DHAP-u.

Grafički prikaz 6, članstvo u DHAP-u

Jeste li član strukovne udruge AV prevoditelja DHAP?

111 responses

Izvor: anketa

Gotovo 35 % naših sudionika članovi su DHAP-a, a na pitanje zašto su članovi, većina je istaknula prednosti poreznih olakšica koje dobivaju kao članovi i borbu za svoja prava sa svojim kolegama. Jedan sudionik je ustvrdio: „Zajedno smo jači!“ Gotovo dvije trećine sudionika nisu članovi DHAP-a, a njih 52-je, od njih 73-je, također je odlučilo odgovoriti na pitanje o razlozima neučlanjenja u DHAP. Dok je nekoliko sudionika izjavilo da nisu čuli za DHAP, da su previše pasivni za to, ili da imaju stalan posao, a titlovi su za njih samo dodatni izvor prihoda, nekoliko sudionika istaknulo je proces primanja u članstvo kao razlog za to što nisu članovi. Jedan od sudionika dao je detaljno, negativno viđenje.

Pokušao sam se prijaviti lani kako bih iskoristio pogodnosti poreznih olakšica i kako bih se bolje povezao s kolegama titlerima, međutim, pristupni proces se sastojao od kršenja autorskih prava pa je poslan na izmjenu koja je dugo trajala. Međutim, to nisu jedini razlozi. Poanta strukovne udruge je da pomaže svojim

članovima, te omasovljivanjem pojačava njihovu vidljivost i snagu na tržištu rada, a to je, nažalost, nešto što ne djeluje kao prioritet nekim članovima udruge. U razdoblju povećanog broja prijava u Društvo iz druge ruke sam čuo i za komentar visokopozicioniranog člana: „Što će nama uopće ti ljudi“, čime Društvo zapravo zadržava staru reputaciju kluba HRT-ovaca koji su sami sebi dovoljni. Ta reputacija je poduprta i otežanom komunikacijom s Društvom, te otežanim načinom prijavljivanja u članstvo, djeluje kao da Društvo svim silama nastoji zakomplicirati postupak ulaska kako bi ostali ekskluzivni klub onih koji se znaju. Lani je došlo do potresa na tržištu audiovizualnog prevođenja dolaskom Netflix-a i njihovih vendora na domaće tržište, te je uslijed toga nastao i povećani interes za udruhu, no kako vidim, udruha broji pedesetak članova. To je, nažalost, poražavajući odraz stanja strukovne udruge u situaciji kad bi ona trebala biti na svom vrhuncu,

Selekcijski test uveden je kada je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske odbilo DHAP uvrstiti na popis umjetničkih udruga ustvrdivši da se svatko može pridružiti toj udruzi. Udruga se prijavila Ministarstvu kulture s molbom da je uvrsti na popis kako bi svojim članovima omogućila porezne olakšice time želeći učiniti udruhu atraktivnijom za potencijalne članove. Premda su postojala pravila o primanju u članstvo od osnutka udruge 2012. godine, Ministarstvo kulture RH je, znajući da uvrštenje DHAP-a kao umjetničke udruge znači porezne olakšice za njegove članove, željelo biti sigurno da postoji selekcijski postupak za primanje u članstvo kakav imaju druge slične udruge. Zato je uveden selekcijski postupak. Bez obzira na to, činjenica da postoje prevoditelji koji DHAP smatraju ekskluzivnim klubom znači da udruha mora više raditi na odbacivanju takvog imidža.

5.8. Iskustvo

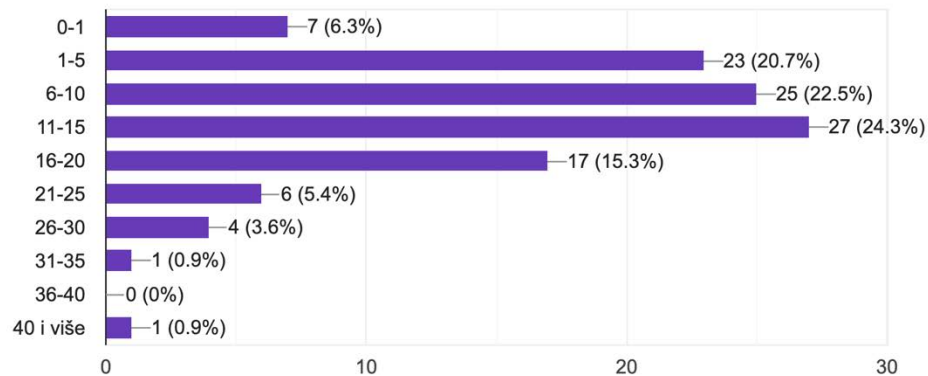
Sljedeće pitanje bilo je o količini iskustva, a grafički prikaz 7 u nastavku ilustrira distribuciju sudionika prema godinama iskustva.

Grafički prikaz 7, godine iskustva

Koliko godina radite kao audiovizualni prevoditelj?

111 responses

Izvor: anketa.

5.9. Plaćanje

Zatim smo željeli saznati u kojim slučajevima audiovizualni prevoditelji primaju više honorare. Gotovo polovina naših sudionika (49,5 %) plaćena je više ako radi na žurnim prijevodima, dok ih je 35 % plaćeno više ako nema dijalog-liste. Njih 24 % plaćeno je više ako je sadržaj na kojem rade zahtjevniji. Osam posto sudionika plaćeno je više ako prevode s jezika koji se smatra rijetkim, a 30 % njih uopće ne dobiva veće naknade.

5.10. Sati rada

Na pitanje koliko sati na tjedan provode baveći se audiovizualnim prevođenjem, nešto manje od četvrtine naših sudionika ustvrdilo je da rade 40 sati ili više. Dvadeset i tri posto njih radi između 31 i 40 sati, 13 % radi između 21 i 30 sati, 19 % radi između 11 i 20 sati, a 15 % radi do 10 sati. Sedmero sudionika dalo je detaljnije odgovore u kojima su ustvrdili da broj sati varira ili ovisi o razdoblju. Neki od istaknuli su i da bi željeli više raditi i imati stalan dotok posla, ali da ga nemaju.

Većina sudionika provodi do jedan sat na tjedan obavljajući sekundarne poslove koji su uobičajeni za slobodne prevoditelje, poput izdavanja računa i traženja novih klijenata, dok drugi provode do deset sati na tjedan baveći se sekundarnim poslovima.

5.11. Zarada

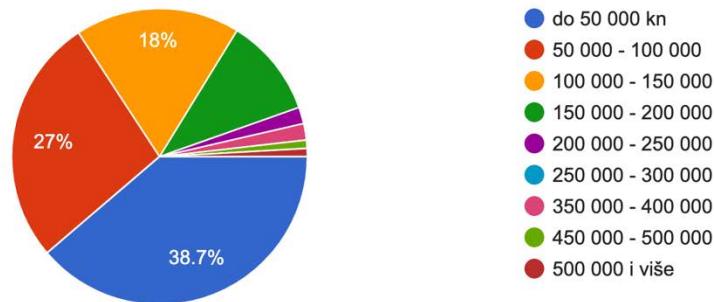
Jedan od glavnih ciljeva istraživanja bio je dobiti konkretne informacije o tome koliko audiovizualni prevoditelji zapravo zarađuju. Sljedeće pitanje bilo je o prosječnoj godišnjoj bruto zaradi za posljednjih pet godina. Na grafičkom prikazu 8 prikazani su ti podaci:

Grafički prikaz 8, Prosječna godišnja bruto zarada od audiovizualnog prevođenja u proteklih pet godina.

Koliki vam je prosječni godišnji promet od audiovizualnog prevođenja, u bruto iznosu u kunama za posljednjih pet godina?

111 responses

Izvor: anketa

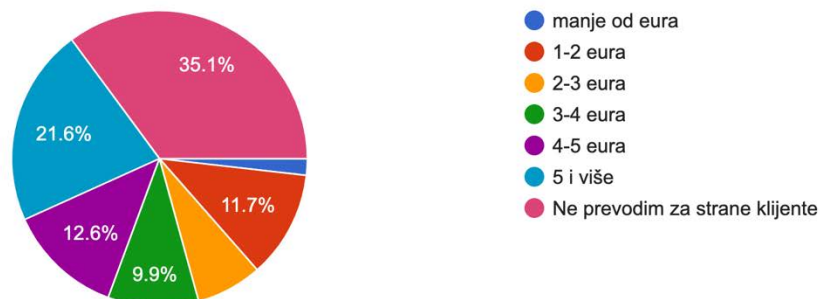
Gotovo 84 % naših sudionika zarađuje do 150.000 kuna bruto, a gotovo 40 % od tih 84 % zarađuje manje od 50.000 kuna bruto na godinu.

Zatim smo željeli saznati koliko naši prevoditelji zarađuju po minuti rada za hrvatske klijente. Trinaest i pol posto radi za manje od eura, čak 30 % radi za između jednog i dva eura po minuti, dok 30 % sudionika ne radi za hrvatske klijente. Sedamdeset i pet sudionika ankete radi za strane klijente. Na pitanje plaćaju li strani klijenti više, 80 % sudionika odgovorilo je potvrdno. Petero ih to nije željelo precizirati, dok je samo četvero tih sudionika ankete ustvrdilo da su honorari približno slični. Šestero sudionika ustvrdilo je da strani klijenti ne plaćaju više. Na pitanje koliko zarađuju po minuti programa radeći za strane klijente, odgovori su se razlikovali, kao što se vidi na grafičkom prikazu 9.

Grafički prikaz 9, zarada po minuti programa kod stranih klijenata.

Koliko ste plaćeni za svoj rad ako radite za strane klijente (primjerice po minuti u eurima u bruto iznosu)?

111 responses

Izvor: anketa.

Dok 35,1% sudionika ne radi za strane klijente, 24-ero od onih koji to čine plaćeno je pet ili više eura po minuti, 12-ero je plaćeno između 4 i 5 eura po minuti, 11-ero između 3 i 4, osmero je plaćeno između 2 i 3 eura, a čak 13-ero sudionika ankete plaćeno je između 1 i 2 eura po minuti. Valja napomenuti da 98 % sudionika koji rade za strane klijente nema problema s kašnjenjem honorara. S druge strane, 48 % sudionika ankete koji rade za domaće klijente ima problema s redovitom naplatom.

5.12. Poduzimanje koraka u slučaju kašnjenja honorara

Naše sudionike zatim smo pitali koje korake poduzimaju u slučaju kašnjenja honorara. Čak 55 % sudionika ankete i dalje radi za klijenta i čeka honorar. Gotovo 20 % njih čini suprotno, prestaje raditi za tog klijenta dok ne stignu zakašnjeli honorari. Samo pet posto nastavlja raditi dok poduzima pravne korake, a isti postotak prestaje raditi dok poduzima pravne korake. Nekoliko sudionika dalo je detaljnije odgovore, objasnivši da se obraćaju klijentu i izražavaju svoje nezadovoljstvo. Jedan sudionik je ustvrdio: „Sve navedeno, ovisi koliko sam razjaren i koliko je love u pitanju.“

5.13. Život od audiovizualnog prevođenja

Potom smo željeli doznati mogu li naši sudionici koji rade kao audiovizualni prevoditelji zaraditi prosječnu mjesečnu plaću, koja je u vrijeme pokretanja ankete u studenome 2021. iznosila 6763 kune neto, odnosno 9216 bruto (TEB, 2021.). Valja napomenuti da je riječ o prosječnoj plaći u Hrvatskoj. Budući da nismo pitali gdje prevoditelji žive, nismo uspjeli dobiti još jasniju sliku o tome koliko prevoditelji zarađuju u odnosu na troškove života u primjerice Zagrebu gdje se obračunava i prirez od 18 %. Neki audiovizualni prevoditelji žive u inozemstvu, a njihovi troškovi života mogu biti još veći. Čak 43,2 % naših sudionika ne može zaraditi prosječnu plaću, 28,8 % može zaraditi prosječnu plaću, dok 27,9 % zarađuje više od prosječne plaće.

5.14. Pregovaranje o honorarima

Željeli smo saznati i pregovaraju li audiovizualni prevoditelji s klijentima o svojim honorarima budući da je to izravno povezano sa zaradom. Gotovo 40 % sudionika ankete pregovara o svojim honorarima pri prvom kontaktu s klijentom, dok točno trećina uopće ne pregovara. Nadalje, 14,4 % pregovara za pojedine poslove, poput kompleksnijih materijala i žurnih prijevoda, a nešto više od pet posto pregovara samo s postojećim klijentima.

5.15. Pravni status

Pravni status audiovizualnih prevoditelja bio je tema sljedećeg pitanja. Većina naših sudionika ima obrt, njih 37 %, dok 19 % ima samostalnu djelatnost. Premda su obrt i samostalna djelatnost slični u svom pravnom obliku, samostalna djelatnost nosi veće mjesečne izdatke za mirovinski doprinos i zdravstveno osiguranje, zbog čega se više audiovizualnih prevoditelja odlučilo za obrt. Nadalje, 26 % naših sudionika ima stalan posao, a audiovizualno prevođenje

im je dodatni posao. Po jedan sudionik ankete spada u sljedeće kategorije: umirovljenik, student, nezaposlena osoba, zaposlen kao audiovizualni prevoditelj.

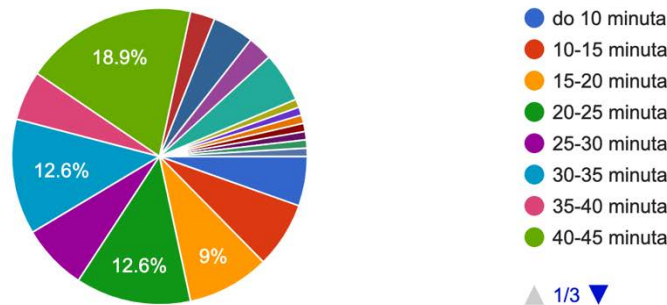
5.16. Dnevno radno opterećenje

Pitanje koliko minuta audiovizualnog sadržaja sudionici ankete prevedu u jednom danu dalo nam je različite odgovore, kao što je vidljivo u grafičkom prikazu 10 u nastavku.

Grafički prikaz 10, Koliko minuta audiovizualnog sadržaja prevedete u jednom danu?

Koliko okvirno minuta audiovizualnog sadržaja prevodite u danu?

111 responses

Izvor: anketa.

Osmero prevoditelja dalo je detaljnije odgovore u kojima su uglavnom pojasnili da to ovisi o raznim faktorima. Jedan prevoditelj je rekao: „Ne mogu odgovoriti jer ima razdoblja kad radim i po osam sati na dan te razdoblja kada po nekoliko tjedana ne radim.“

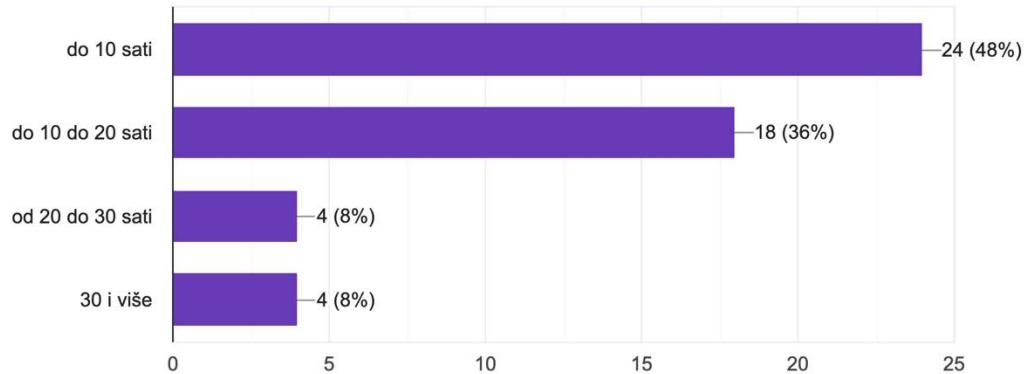
Grafički prikaz 11. u nastavku pokazuje je koliko naši sudionici rade kao audiovizualni prevoditelji ako im je to dodatni posao.

Grafički prikaz 11, Ako vam je audiovizualni prijevod dodatni posao, koliko sati na tjedan provodite radeći kao audiovizualni prevoditelj?

Ako vam je audiovizualno prevođenje dodatni posao, koliko sati na tjedan provedete radeći taj posao, uz stalan posao?

50 responses

Izvor: anketa.

Rezultati pokazuju da nešto manje od polovine prevoditelja kojima je audiovizualno prevođenje dodatni posao rade i do deset sati na tjedan, dok 36 % radi između 10 i 20 sati. Osam posto tih prevoditelja radi između 20 i 30 sati, a isti postotak onih prevoditelja kojima je to dodatni posao radi više od 30 sati na tjedan.

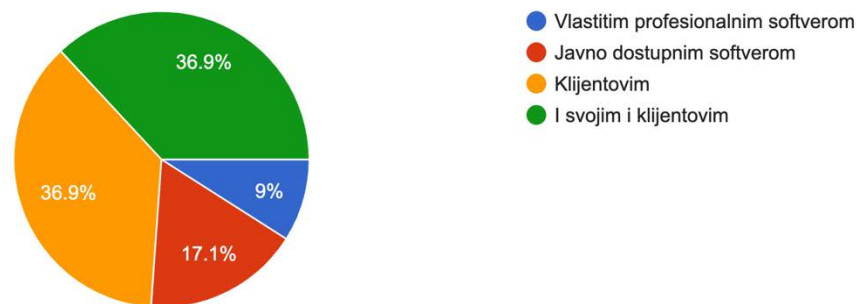
5.17. Softver

Sljedeća dva pitanja bila su vezana za softver. Željeli smo saznati koju vrstu softvera rabe naši sudionici. Grafički prikaz 12 u nastavku prikazuje koju vrstu softvera rabe sudionici naše ankete u pogledu vlasništva softvera.

Grafički prikaz 12, Koristite li se vlastitim softverom ili softverom klijenta?

Koristite li se vlastitim softverom ili softverom klijenta?

111 responses

Izvor: anketa.

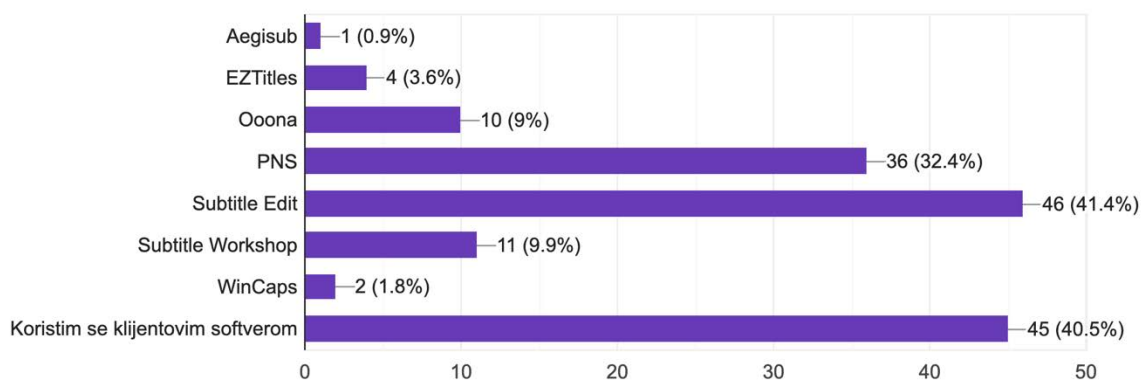

Otprilike jednak broj naših sudionika, gotovo 37 % u svakoj skupini, rabi ili softver svog klijenta ili i klijentov i vlastiti softver, dok devet posto rabi vlastiti profesionalni softver. Više od 17 % sudionika rabi besplatni softver. Grafički prikaz 13 u nastavku ilustrira uporabu softvera među sudionicima ankete. Važno je napomenuti da su sudionici mogli odabrati više od jednog softvera jer postoje oni koji rade za više klijenata. Nismo naveli imena softvera klijenata da bi anketa bila potpuno anonimna. Na primjer, ponuđeni odgovor „Originator“ automatski bi značio da prevoditelj radi za Netflix kao krajnjeg klijenta. Dali smo samo opciju „klijentov softver“, što je bila posljednja opcija na grafikonu koju je odabralo 45-ero sudionika, ili nešto više od 40 %.

Grafički prikaz 13, Softver za podslavljanje.

Kojim se softverom koristite ako nije klijentov?

111 responses

Izvor: anketa.

5.18. Ugovor o povjerljivosti

Istraživanje je također pokazalo da gotovo 77 % prevoditelja ima potpisan ugovor o povjerljivosti sa svojim klijentom ili klijentima, dok ga 20 % nema. Preostali sudionici izjavili da ugovor o povjerljivosti potpisuju za određene projekte, dok je dvoje sudionika odgovorilo da ne zna potpisuje li takav ugovor ili da ga možda potpisuje.

5.19. Potraga za novim poslom

Više od polovine naših sudionika ne traži aktivno drugi posao u nekom drugom području, dok je više od trećine navodi da traži. Jedanaestero sudionika ankete dalo je detaljnije odgovore, navodeći da katkad traže novi posao ili su samo istaknuli da uvijek traže nove poslove. Ovo se pitanje pokazalo dvosmislenim, jer su ga neki od naših sudionika pogrešno shvatili pomislivši da ih pitamo traže li nove klijente.

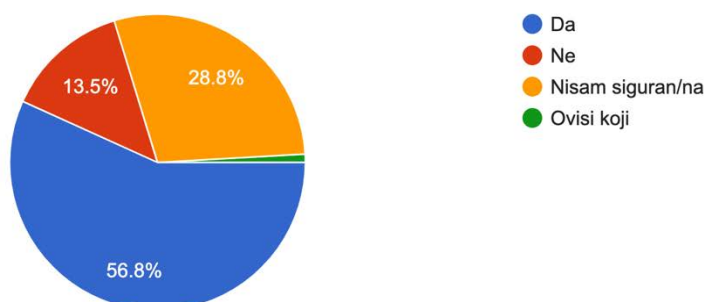
5.20. Stavovi prema tehnološkom napretku

Željeli smo saznati je li tehnološki napredak olakšao posao našim sudionicima ankete ili ne. Na grafičkom prikazu 14. prikazana je raspodjela odgovora.

Grafički prikaz 14, Je li vam tehnološki napredak (primjerice novi softveri) olakšao posao ili nije?

Je li vam tehnološki napredak (primjerice novi softveri) posao olakšao ili nije?

111 responses

Izvor: anketa.

Jedan sudionik je precizirao da to ovisi o tome koji napredak mislimo. Strojno prevođenje bila je sljedeća tema, a željeli smo saznati koliko ga naših sudionika rabi. Također smo potaknuli naše sudionike da dodaju komentar o strojnom prevođenju ako to žele. Na grafičkom prikazu 15. prikazana je raspodjela odgovora.

Grafički prikaz 15. Strojno potpomognuto prevođenje.

Rabite li strojno potpomognuto prevođenje u svrhu audiovizualnog prevođenja? Ako želite, možete dopisati komentar vezan za strojno potpomognuto pr...ko ga rabite, primjerice smatrate li ga korisnim.

111 responses

Izvor: anketa.

Otvoreno pitanje pokazalo je da samo oni audiovizualni prevoditelji koji rade za Netflix kao krajnjeg klijenta rabe strojno potpomognuto prevođenje, budući da strojni prijevod automatski dolazi s Netflixovim softverom za podslavljanje zvanim „Originator“. Dvoje prevoditelja strojni prijevod smatra korisnim, dok ga osmero ne smatra korisnim.

5.21. Budućnost i dodatni komentari

Anketu smo završili s dva neobavezna pitanja otvorenog tipa. U prvom smo sudionike ankete zamolili da iznesu svoja stajališta o budućnosti audiovizualnog prevođenja i planiraju li ostati u toj branši. Devedesetero sudionika odlučilo je iznijeti svoja stajališta u ovom pitanju. Neki su odgovori bili kratki, dok su drugi bili duži. Odgovori se mogu svrstati u tri kategorije:

- a) Da, planiram ostati u struci, ali možda imam neke rezerve prema budućnosti ili gajim optimizam u pogledu budućnosti.
- b) Ne, ne planiram ostati u struci i imam pesimističan pogled na budućnost.
- c) Nisam siguran/na za budućnost, a hoću li ostati u njoj ovisi o određenim okolnostima ili preduvjetima.

Većina sudionika, njih 59 %, spada u prvu kategoriju. Naglasili su iznimno zanimanje za posao audiovizualnog prevoditelja, čak i ljubav prema poslu, a neki su izjavili da je dolazak Netflixa na hrvatsko tržište donio velike promjene po pitanju uvjeta rada, posebice honorara. Neki sudionici izjavili su da je posao audiovizualnog prevoditelja dobar ako se radi o dodatnom poslu. Jedan sudionik je rekao:

Od ovog mjeseca imam stalno zaposlenje pa ću nakon 13 godina bavljenja audiovizualnim prevođenjem kao praktički full-time poslom smanjiti rad na tome, ali se planiram i dalje baviti time. Budućnost audiovizualnog prevođenja ne vidim posebice svjetlom, pogotovo u kontekstu toga da je naše tržište premalo da bi bilo zanimljivo velikim klijentima, a prevoditelja, pogotovo nakon prošlogodišnjeg booma, ima jako mnogo. No titlanje mi je i dalje prva ljubav pa ću zasigurno ostati vjeran još dugo. *(Izvor: anketa).*

S druge strane, 19 % sudionika ankete iznijelo je izrazito negativno viđenje budućnosti struke i ustvrdilo je da je moguće da će je napustiti. Neka od tih stajališta izravno su povezana s jasnom prijetnjom koju donosi strojno potpomognuto prevođenje koje bi moglo, prema nekim sudionicima, potpuno zamijeniti audiovizualne prevoditelje. Sljedeći odgovor najbolje ilustrira takva stajališta:

Budućnost zanimanja audiovizualnog prevoditelja vidim u najcrnijim tonovima, negdje između nestanka zanimanja i potpune degradacije (bilo da se radi o tretmanu prevoditelja ili kvaliteti prijevoda u svjetlu sveopćeg kraha pismenosti i zanimanja za bilo kakvu jezičnu formu). Planiram se nastaviti baviti prevođenjem dok god budu ispunjena dva uvjeta; 1) da je to s materijalne strane iole smisljeno, b) da materijali koje prevodim nisu uvreda bazičnoj ljudskoj inteligenciji. *(Izvor: anketa).*

Treća skupina odgovora može se klasificirati kao uvjetna. Dvadeset i dva posto naših sudionika nije sigurno hoće li ostati u struci ili će svoju odluku temeljiti na tome jesu li ispunjeni određeni uvjeti. Sljedeći je odgovor najbolji sažetak ovih prikaza:

Namjeravam ako honorari i angažmani ostanu na trenutačnoj zadovoljavajućoj razini. *(Izvor: anketa).*

Na kraju ankete ponudili smo mogućnost našim sudionicima da dodaju još nešto ako to žele, a njih 25-ero odlučilo je to učiniti. Jedan sudionik želio je pojasniti da je u anketi naveo da mu je zarada ispod prosjeka, ali to je zato što nema dovoljno posla. Neki prevoditelji ponovili su da je dolazak Netflix-a pozitivan korak u pogledu rasta honorara. Primjerice:

Što se tiče visine honorara, bila sam radila za domaće još u doba dok se dobivalo 1,5 eur za minutu (1 eur ako je bio template), ali čujem od kolega da su cijene pale. Radila sam i za 1,2, ali sam od toga brzo odustala. Za strance tarifa varira od 1,5 eur po minuti (kikiriki), preko 2,5 eur u spomenutoj šačici agencija, do 6 usd u agenciji preko koje radim za Netflix. *(Izvor: anketa).*

Dobili smo i četiri jasno negativna stajališta o budućnosti struke, posebice vezano za honorare, ali jedan sudionik ankete ukazao je i na negativan stav u prevoditeljskoj zajednici prema onim prevoditeljima koji rade za Netflix.

6. Zaključci temeljeni na hipotezama:

Naša hipoteza (H1) da je u Hrvatskoj ima više od 500 audiovizualnih prevoditelja nije dokazana, prema odgovorima koje smo dobili u našoj anketi. Dakako, izvjesno je da je taj broj veći od 111-ero audiovizualnih prevoditelja koji su odgovorili na anketu. Međutim, malo je vjerojatno da je stvarni broj gotovo pet puta veći.

Druga hipoteza (H2) da se hrvatski audiovizualni prevoditelji teško žive od svoga rada točna je u odnosu na gotovo polovinu naših ispitanika, barem financijski. No ta je hipoteza bila samo djelomično točna, budući da 43,2 % naših sudionika ne može zaraditi prosječnu hrvatsku plaću, 28,8 % može zaraditi tek prosječnu plaću, a 27,9 % zarađuje više od prosječne plaće. Međutim, otvorena pitanja otkrila su da postoji jasna razlika između audiovizualnih prevoditelja koji rade za Netflix kao krajnjeg klijenta i onih koji ne rade za Netflix u smislu zarade, ali i da ponuda posla, odnosno dostupna količina posla, može biti problem čak i ako klijenti dobro plaćaju. Zarada, razumljivo, nije problem za one prevoditelje kojima je audiovizualno prevođenje dodatni posao.

7. Sažetak glavnih spoznaja na temelju ankete:

- U istraživanju je sudjelovalo 111 audiovizualnih prevoditelja.
- Većina audiovizualnih prevoditelja ima diplomu iz jezika i/ili prijevoda.
- Strani klijenti uglavnom plaćaju na vrijeme i više od hrvatskih klijenata, dok hrvatski klijenti katkad kasne s plaćanjima
- Više od 40 % sudionika ankete zarađuje manje od prosječne hrvatske plaće.

- Mnogi smatraju da je dolazak Netflix-a na hrvatsko tržište pozitivan jer Netflix plaća znatno više od ostalih.
- Audiovizualnim prevoditeljima problematična je dostupna količina posla.
- Većina audiovizualnih prevoditelja voli svoj posao, ali neki su zabrinuti da bi moglo biti manje posla zbog dolaska strojnog prevođenja.
- Mnogi se pribojavaju da će honorari u budućnosti biti još niži, dok se neki nadaju da je dolazak Netflix-a označio početak rasta honorara.
- Većina sudionika istraživanja nisu članovi DHAP-a iz različitih razloga.

Reference:

TEB, poslovno savjetovanje. (2021). *Pregled bruto i take-home plaća u Hrvatskoj u posljednjih 20 godina*. <https://www.teb.hr/novosti/2021/pregled-kretanja-neto-i-bruto-placa-u-rh-u-posljednih-20-godina/>